

УДК 340.142(477)

РОЗВИТОК В УКРАЇНІ ЕЛЕКТРОННОГО ПРАВОСУДДЯ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ СУДУ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Анатолій КОРШУН,
аспірант

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АНОТАЦІЯ

У статті здійснюється аналіз теоретико-правових аспектів розвитку в Україні електронного правосуддя в контексті взаємодії суду з інститутами громадянського суспільства. Досліджуються тенденції в становленні в Україні електронного правосуддя в контексті взаємодії суду з інститутами громадянського суспільства, формулюється авторське визначення електронного правосуддя, здійснюється порівняльна характеристика в поглядах на семантичні особливості електронного правосуддя вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Ключові слова: електронне правосуддя, судова влада, інформаційно-комунікаційні технології, інститути громадянського суспільства, взаємодія судової влади з громадськістю.

THE DEVELOPMENT OF E-JUSTICE IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE INTERACTION BETWEEN THE COURT AND CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS: THEORETICAL AND LEGAL CHARACTERISTICS

Anatolii KORSHUN,

Postgraduate Student, Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

SUMMARY

The article analyses the theoretical and legal aspects of the development of e-justice in Ukraine in the context of interaction between judiciary and civil society institutions. The tendencies in the development of electronic justice in Ukraine in the context of interaction between judiciary and civil society institutions are explored. The author of this article formulates his definition of electronic justice and gives a comparative characteristic of the views on the semantic peculiarities of electronic justice of domestic and foreign researchers.

Key words: e-justice, judiciary, information and communication technologies, civil society institutions, interaction between the judiciary and the public.

Постановка проблеми. Розвиток та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є одним із найбільш важливих факторів, що впливають на формування суспільства у XXI ст. Повсякденний вплив мережевих відносин стосується способу життя людей, їх освіти і роботи, а також взаємодії уряду та громадянського суспільства. Демократичні країни світу давно прийшли до розуміння того, що всі люди за власним бажанням повсюдно, без винятку, повинні мати можливість користуватися перевагами мережевої глобалізації.

Впровадження ІКТ в Україні відбувається на тлі широкомасштабної кампанії із реформування судової гілки влади, яка за роки незалежності поки що не стала авторитетною, незалежною та ефективною. Невід'ємною умовою успішності реформ, що проводяться у сфері національного судочинства, є участь представників громадськості в становленні та реформуванні судової гілки влади через взаємодію окремих суспільних інститутів із суб'єктами та органами правосуддя. Таким чином, стає очевидним залежність високого рівня функціонування правосуддя, зокрема в його електронному вигляді, від ефективної взаємодії національних судів та органів суддівського самоврядування з інститутами громадянського суспільства в Україні. Однак, у той же час, без належного теоретичного обґрунтування цих вкрай важливих для України явищ їх практичне впровадження може виявитися неефективним, а в деяких випадках і шкідливим, зважаючи на умови проведення правової реформи.

Актуальність теми. Феноменом електронного уряду вже давно цікавляться у вітчизняних наукових школах, що має наслідком існування цікавих та ґрунтовних публікацій на монографічному рівні із цієї гостроактуальної тематики. Однак такому явищу, як електронне правосуддя (далі – ЄП), на сьогодні приділяється недостатньо уваги. Це при тому, що в Україні та світі давно склалися всі передумови для дослідження не тільки електронного уряду як загального феномену сучасного державного управління, а і його складових частин; комплексне системне вивчення електронного уряду в Україні дозволить скласти вірну та багатомірну картину розвитку електронної демократії, зважаючи на технологічні потужності нашої держави та стан науково-законодавчого забезпечення цього процесу.

Стан дослідження. У вітчизняній юридичній літературі роботи з дослідження електронного правосуддя, які можна вважати початковою стадією усвідомлення цього явища та прологом для практичного оформлення отриманих здобутків, існують. В останній час до проблематики електронного правосуддя зверталися такі науковці, як А.Ю. Каламайко, М.Б. Кравчик, Н.В. Кушакова-Костицька, Н.І. Логінова, І.А. Каланча, Л.Р. Сердюк, М.В. Бондаренко, С.Г. Пограничний, В.В. Білоус, О.С. Фонова, А.Л. Паскар, І.О. Ізарова, О.В. Головченко, Р.О. Кирилук, І.О. Боголюбський, О.О. Присяжнюк, О.П. Євсєєв, І.В. Булгакова та інші. Окремо слід виділити монографію О.В. Бринцева «Електронний суд в Україні. Досвід та перспективи» (2016 р.), яка умовно підсумовує висловлені дослідни-

ками міркування з цієї теми та визначає рівень і стан дослідження ЕП вітчизняною школою права. Однак багато теоретичних питань, які стосуються функціонування ЕП, залишаються відкритими, а проблем із його впровадження у повсякденний механізм відправлення правосуддя в Україні – не вирішеними. За думкою О.В. Бринцева, узагальнення наукових думок, висловлених у монографічних та інших працях із цієї тематики, показує, що всі проблеми сучасного стану електронного правосуддя в Україні в кінцевому підсумку є похідними від однієї загальної проблеми, якою є недостатня наукова розробка цієї тематики [1, с. 8]. Отже, вкрай актуальним виявляється для сучасної вітчизняної правової науки багатостороннє вивчення ідеологічних, правових, технічних, організаційних та інших складових частин такого явища, як електронне правосуддя, а також створення на базі отриманих знань категоріального апарату, який би пояснював на початковому рівні механізм функціонування ЕП в Україні в контексті взаємодії суду з інститутами громадянського суспільства.

Метою статті є аналіз теоретико-правових аспектів розвитку в Україні електронного правосуддя в контексті взаємодії суду з інститутами громадянського суспільства. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі задачі: а) дослідити тенденції в становленні в Україні електронного правосуддя в контексті взаємодії суду з інститутами громадянського суспільства; б) надати визначення електронного правосуддя в Україні, здійснити порівняльну характеристику в поглядах на визначення електронного правосуддя вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Електронне правосуддя можна вважати порівняно новим явищем в Україні, воно виникло та еволюціонує як невід’ємна частина загальноновизначеної в сучасному інформаційному суспільстві моделі електронного уряду (e-government), тобто налагодженої системи надання швидких та ефективних державних послуг населенню. Досвід і результати розвитку електронної демократії в Україні добре видно при розробці та впровадженні саме концепції електронного уряду, під яким, до прикладу, А.О. Серенко розуміє інформаційну систему взаємодії влади і громадян на основі поєднання внутрішньої урядової і зовнішньої суспільної інфраструктури через владні Інтернет-представництва (портали), що розширює доступність до державно-управлінських послуг у мережі Інтернет [2, с. 3]. Існують і інші більш розгорнуті підходи до визначення електронного уряду. Наприклад, А.М. Юртаєв під електронним урядом розуміє інноваційну систему державного управління, засновану на якісній перебудові всіх основних управлінських процесів за рахунок впровадження організаційно-управлінських інновацій та широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій [3, с. 12]. Одне є очевидним – ця форма організації діяльності органів державної влади покликана забезпечити за рахунок широкого застосування ІКТ якісно новий рівень оперативності й зручності отримання громадянами і організаціями державних послуг та інформації про результати діяльності органів державної влади, зокрема судової влади.

У багатьох світових держав зі сталою демократією та економікою присутній багатий досвід застосування електронної системи здійснення правосуддя. Так, у федеральних судах США ще у 1988 році в якості експерименту були встановлені автоматизовані системи, що дають користувачам можливість отримувати відомості про судові справи і матеріали судових справ, а також подавати в суд документи в електронній формі. Тому американські суди, застосовуючи на практиці системи «електронної публікації» і «електронної подачі документів», сьогодні ближче всіх підійшли до універсального «електронного правосуддя».

У Фінляндії поняття «електронне правосуддя» включає в себе звернення до суду в електронній формі, управління справою за допомогою інформаційних технологій, цифровий запис ходу розгляду, застосування відеоконференції, безпечну електронну пошту, календар судових засідань. У стадії судового розгляду в електронному вигляді сторонам можуть направлятися рішення суду, заочні рішення суду, затверджену мирову угоду. Відзначається, що використання нових технологій дозволяє прискорити розгляд і вирішення справ; поліпшити якість судових послуг; знизити витрати на судочинство і тимчасові витрати працівників суду; підвищити прозорість правосуддя; досягти якісно нового рівня доступності правосуддя за рахунок того, що відправка і ознайомлення з необхідними документами можуть здійснюватися сім днів на тиждень і двадцять чотири години на добу [4, с. 37]. У цивільному судочинстві Франції електронний документообіг також можливий. Новий ЦПК Франції допускає передачу документів або процесуальних актів електронним способом. Однак використовувати електронний зв'язок для такого роду спілкування дозволено тільки за згодою адресата повідомлення. Таким способом можуть бути передані судові повістки, позов, заява, клопотання [5, с. 34].

Важливим для становлення ЕП в Україні є досвід Австралії, де на відповідному порталі (<http://e-court.au.com>) перш за все визначаються етичні принципи електронного судочинства. По-перше, учасники судового процесу (судді, адвокати, юристи) мають бути досвідченими, професійними і безпристрасними. Система електронного судочинства Австралії передбачає, що одночасно протягом шести місяців, які надаються на розгляд кожної справи, може вирішуватися мінімум 2000 справ. Діють окремі підсистеми розгляду судових справ та апеляцій, проведення судових процедур у режимі відеоконференцій за допомогою програми Skype тощо.

Прямий зв'язок між динамікою здійснення проєктів e-government і ступенем демократизації будь-якої держави, суспільства або впровадженням принципів публічного адміністрування вловити складно. При цьому необхідно врахувати наявність двох моделей політичної стратегії формування електронного уряду: а) західної моделі електронної демократії, заснованої на тісній і активній взаємодії з інститутами громадянського суспільства; б) східної, що тяжіє до принципів раціональної бюрократії, технічно її вдосконалює. Такий поділ підтримується і на рівні ООН, де електронний уряд ідентифікують як сміливий експеримент, що давно перетворився у важливий інструмент трансформації державного сектора і ефективного управління, за участю громадян, на національному і місцевому рівнях. Для ООН процес впровадження електронного уряду повністю деполітизований і лише направлений на те, щоб уряд мав можливість розвивати і надавати послуги, які повністю задовольняють потреби громадян [6]. Цей підхід більш характерний для східної моделі, до якої більш тяжіє і наша держава, але при цьому вкрай важливо врахувати і західну стилістику функціонування електронного уряду, яка передбачає тісну співпрацю з інститутами громадянського суспільства.

З'ясування правових закономірностей електронного правосуддя як інтернаціонального правового явища зумовлюється його термінологічною визначеністю. Слід зауважити, що те, що розуміється під терміном «електронне правосуддя», поки не отримало правового визначення цього терміна у вітчизняному законодавстві. У наукових колах, де вживаються і такі поняття, як «електронне судочинство» та «електронний суд», також відсутня єдність з приводу уніфікації та змісту цих однопорядкових термінів, що ще більше ускладнює розуміння сутності терміну

«електронне правосуддя» і те, як вони співвідносяться між собою. Можна припустити, що зважаючи на сучасний технологічний стан відправлення правосуддя в розвинутих країнах світу, слід говорити про електронне правосуддя не тільки як про окремий вид більш загального поняття «правосуддя», а й один із способів його реалізації. Саме необхідність у теоретико-семантичній визначеності терміну «електронне правосуддя» та технологічний розвиток судового сервісу задають параметри пошуку відповідей на ці питання, чим і займаються наразі фахівці-правознавці, як теоретики, так і практики у світі та, зокрема, в Україні.

Із цього приводу в Україні повинен існувати певний консенсус, що має бути знайдений у середовищі вітчизняних теоретиків та законотворців. Однак аналізуючи роботи авторів, які під ризиком кутом зору досліджували проблематику електронного правосуддя, неможливо не помітити вживання в науковому експертному середовищі, а також деяких нормативно-правових актах, і інших понять, окрім «електронне правосуддя», таких як «електронне судочинство» та «електронний суд». Відразу слід зробити застереження, що такі розбіжності ніяким чином не повинні впливати на якісні показники ЕП і, тим більш, не можуть стати перешкодою на шляху впровадження цього вкрай важливого високотехнологічного явища в національні управлінські процеси. Поняття електронного правосуддя доцільно розглядати, скоріше, в співвідношенні з поняттям електронного уряду або електронної держави, оскільки тріаду найбільш вживаних термінів – електронного правосуддя, електронного судочинства та електронного суду – можна трактувати як однопорядкові явища із семантичної та функціональної точок зору.

Ще раз слід наголосити на детермінованості технічного фактору та теоретико-правової визначеності ЕП: з одного боку, широке впровадження нових інформаційних технологій в судочинство покликане підвищувати ефективність здійснення правосуддя, покращувати його якість і терміни, підвищувати його доступність, забезпечувати гласність тощо, а з іншого, – це неминуче призводить до виникнення нового сенсу його базових принципів, з'являється їх більш широке тлумачення. У свою чергу, поява нових процесуальних інститутів у судочинстві тягне за собою виникнення нових принципів, що лежать в їх основі і доповнюють базові принципи.

У вітчизняній та зарубіжній юридичній літературі з даної теми для пояснення що ж таке електронне правосуддя широко використовується підхід, який базується на простому перерахуванні складових його елементів. Із цього можна зробити висновок, що говорити про електронне правосуддя як про деяку єдину і цілісну систему на даний момент не доводиться. Це побічно підтверджується і відсутністю комплексних наукових досліджень, де б ЕП розглядалося як окрема цілісна система з відповідними елементами. У даний час відбувається становлення термінологічного і понятійного апарату цього правового явища, що знаходить своє відображення в чинному, перш за все процесуальному законодавстві України. Усе це зайвий раз говорить про актуальність дослідження електронного правосуддя, особливо при його взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

У західній науковій школі права існує дискусія з приводу відмінностей у розумінні суті таких нових правових понять, як «електронний уряд», «електронний парламент» і «електронне правосуддя», що стало наслідком процесів впровадження в діяльність органів державної влади нових інформаційних технологій, а також інформатизації суспільства в цілому. У даний час ці поняття знаходяться в процесі їх всебічного аналізу вченими і практикуючими юристами

з метою точного виявлення їх сутності для подальшого закріплення в законодавстві.

У першу чергу, слід зазначити, що необхідно розмежувати поняття «електронне правосуддя» і «інформатизація судів». Інформатизація судів передбачає, що суди використовують у своїй діяльності комп'ютери та іншу техніку в якості підсобного засобу, але не як процесуальний інструмент. Незважаючи на те, що інформатизація судів в Україні відбувається інтенсивно останні декілька років, єдиної мережі для всіх судів поки немає. Судовий сервіс у сенсі власної уніфікації обмежується наявністю Єдиного реєстру судових рішень у вигляді окремого веб-сайту. Водночас слід погодити з думкою Н. Н. Федосєєвої та М. А. Чайковської про те, що само по собі об'єднання судів в єдину комп'ютерну мережу – це ще не електронне правосуддя. Публікація всіх судових рішень в Інтернеті, поява веб-сайтів судів – теж не електронне правосуддя [7, с. 2]. Нерідко в юридичній пресі всі інформаційні нововведення, що стосуються, наприклад, способів спілкування осіб, які беруть участь у справі, із судом, забезпечення інформацією про рух справ через сайт відповідного суду, розміщення судових актів у мережі Інтернет та інше, об'єднують під одним терміном – «електронне правосуддя» [8, с. 131], що також не можна вважати чітким визначенням даного явища.

Варто також звернути увагу на принципову відмінність електронного правосуддя від електронної держави, яке полягає в орієнтації на цільову аудиторію: якщо система електронної держави задумана для збільшення відкритості державної бюрократичної системи в цілому і призначена для використання всіма громадянами і організаціями країни, то електронне правосуддя розраховане на учасників процесу і юристів-професіоналів, що володіють необхідними правовими і технічними знаннями. З огляду на цільовий і професійний характер аудиторії К.Л. Брановицький, аналізуючи досвід електронного правосуддя у ФРН, робить висновок, що для успішного впровадження елементів електронного правосуддя не має сенсу зайве концентруватися на комплексному реформуванні власне судів (наприклад, на створенні організаційних умов застосування сучасних інформаційних технологій у судочинстві, структурні зміни судів і т. п.) [9, с. 64].

До теперішнього часу у вітчизняній літературі немає розуміння, що таке електронне правосуддя. У багатьох наукових роботах із цієї теми, зокрема статтях у наукових виданнях, незважаючи на заявлену мету дослідити зміст електронного правосуддя [10; 11], чіткого визначення останнього автори цих праць не формулюють, обмежуючи загальними умовисновками. У зарубіжних виданнях простежується намагання авторів більш чітко сформулювати досліджуване явище. Наприклад, Н.М. Телешина ЕП визначає як спосіб здійснення правосуддя, заснований на використанні інформаційних технологій в процесі виробництва процесуальних дій [12, с. 45]. Е.П. Доржєєв вважає, що метою проекту «Електронне правосуддя» є не тільки оснащення всіх арбітражних судів комп'ютеризованими робочими місцями, підключеними до мережі Інтернет, а й можливість здійснення деяких процесуальних дій за допомогою спеціально розроблених інформаційних ресурсів [13, с. 15].

Найбільш глибокий аналіз даного поняття здійснила С.В. Романенкова. Згідно з її уявленням необхідно розрізнити поняття «електронне правосуддя» в широкому і вузькому сенсах [14, с. 26]. У широкому сенсі під електронним правосуддям авторка розуміє сукупність різних автоматизованих інформаційних систем – сервісів, що надають засоби для публікації судових актів, ведення електронної справи і доступу сторін до матеріалів електронної справи. Вищевказані засоби дозволяють вивести

на зовсім інший якісний рівень взаємодію суду, учасників процесу та інших зацікавлених осіб. У той же час всі ці сервіси носять прикладний, допоміжний характер, не змінюючи способів ведення судового процесу. У вузькому сенсі електронне правосуддя – це можливість суду та інших учасників судового процесу здійснювати передбачені нормативними правовими актами дії, що безпосередньо впливають на початок і хід судового процесу (наприклад, такі дії, як подача в суд документів в електронній формі або участь у судовому засіданні за допомогою системи відеоконференцзв'язку).

Слід зауважити, що тлумачення поняття електронного правосуддя у двох сенсах (вузькому і широкому) притаманне не тільки юридичній науці пострадянської школи права. Так, існує визначення електронного правосуддя, що міститься в рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи CM / Rec (2009) 1 державам-учасникам Ради Європи з електронної демократії, прийнятих Комітетом міністрів 18 лютого 2009 року на 1049-м зборах заступників міністрів, згідно з яким під електронним правосуддям розуміється використання інформаційно-комунікаційних технологій в реалізації правосуддя усіма зацікавленими сторонами в юридичній сфері з метою підвищення ефективності та якості державних служб, зокрема, для приватних осіб і підприємств. Воно включає в себе електронне спілкування і обмін даними, а також доступ до інформації судового характеру [15, с. 17]. Дане визначення за змістом схоже з розумінням електронного правосуддя в широкому сенсі.

При цьому між електронним правосуддям в широкому і вузькому сенсах простежується діалектичний взаємозв'язок. Виходячи із цього, не існує особливої потреби в «широкій» та «вузькій» трактовці електронного правосуддя. При визначенні ЕП визначальним фактором є посилення на динамічні показники (елементи) цього процесу, які трансформуються в практичну сферу надання національними судами електронних послуг. Досвід зарубіжних країн показує, що інформатизація судів призводить у кінцевому рахунку до впровадження елементів електронного правосуддя в правозастосовчу практику держави. Про це ще в 1996 році писав у своїй доповіді «Access to justice» («Доступ до правосуддя») Лорд Вулф: «Інформаційні технології будуть не тільки допомагати оптимізації і поліпшенню існуючих систем і процесу; ймовірно, із часом вони самі стануть катализатором для радикальних змін ... Інформаційні технології в найближчому майбутньому стануть основою судової системи і із цієї причини вже зараз заслуговують на особливу увагу на найвищому рівні» [16, с. 75]. В.А. Пономаренко, застосовуючи метод порівняльного правознавства, за допомогою аналізу сучасного іноземного законодавства та ознайомлення з останніми результатами його теоретичних досліджень приходять до наступного висновку: під електронним правосуддям (electronic court, electronic justice) за кордоном розуміється такий судово-юрисдикційний порядок розгляду цивільних справ, який повністю (включаючи здійснення всіх необхідних процесуальних дій) опосередковується електронною формою вираження (закріплення) процесуальної інформації та взаємодії учасників цивільного судочинства [17, с. 26]. Однак і таке визначення ЕП не позбавлене вад, оскільки відображає динаміку електронного судочинства при розгляді конкретної категорії справ, штучно обмежуючи природу правосуддя. На нашу думку, електронне правосуддя можна визначати як сукупність різних автоматизованих інформаційних систем (сервісів), що надають можливість суду та іншим учасникам судового процесу здійснювати передбачені нормативно-правовими актами дії, що опосередковуються електронною формою вираження процесуальної інформації та взаємодії учасників судочинства.

Таким чином, можна зробити висновок про певні відмінності в підходах до розуміння сутності електронного правосуддя в різних трактуваннях: вітчизняне тлумачення, на відміну від зарубіжного, не підкреслює обов'язковості вираження в електронній формі всіх процесуальних дій, а говорить про подібну можливість тільки для тих процесуальних дій, для яких є відповідна нормативно-правова база. Незважаючи на те, що зараз здається, що для всіх процесуальних дій, передбачених вітчизняним законодавством, неможливо підібрати відповідну електронну форму їх вираження, тим не менш, для того щоб говорити про справді електронне правосуддя, слід прагнути саме до такого розуміння електронного правосуддя, як це зараз робиться в зарубіжних країнах.

Висновки. Отже, проаналізувавши теоретико-правові аспекти розвитку електронного правосуддя в Україні в контексті взаємодії суду з інститутами громадянського суспільства, можна зробити певні висновки.

1. Загальнонаціональний проект «Електронне правосуддя» займає одне з провідних місць у системі заходів із реалізації державою інформаційної функції та реформування судової гілки влади, будучи інструментом її прогресивного розвитку. Становлення електронного правосуддя в Україні в контексті взаємодії суду та інститутів громадянського суспільства сприяє зміцненню та ефективній реалізації самостійної інформаційної функції держави.

2. Під час впровадження ЕП в Україні необхідно врахувати наявність двох моделей політичної стратегії формування електронного уряду: а) західної моделі електронної демократії, заснованої на тісній і активній взаємодії з інститутами громадянського суспільства; б) східної, що тягнє до принципів раціональної бюрократії, технічно її вдосконалює. Східна модель більш притаманна і Україні, проте вкрай важливо врахувати і західну стилістику функціонування електронного уряду, яка передбачає тісну співпрацю з інститутами громадянського суспільства. У будь-якому разі таке поєднання є досить важливим та актуальним предметом для комплексного наукового та прикладного дослідження національної правової науки.

3. З'ясування правових закономірностей електронного правосуддя як інтернаціонального правового явища обумовлюється його термінологічною визначеністю. Те, що розуміється під терміном «електронне правосуддя», поки не отримало свого правового визначення у вітчизняному законодавстві. У наукових колах, де вживаються і такі поняття, як «електронне судочинство» та «електронний суд», також відсутня єдність з приводу уніфікації та змісту цих однопорядкових термінів, що ще більше ускладнює розуміння сутності терміну «електронне правосуддя» і те, як вони співвідносяться між собою. Електронне правосуддя в Україні можна визначати як сукупність різних автоматизованих інформаційних систем (сервісів), що надають можливість суду та іншим учасникам судового процесу здійснювати передбачені нормативно-правовими актами дії, що опосередковуються електронною формою вираження процесуальної інформації та взаємодії учасників судочинства.

4. Існують певні відмінності в підходах до розуміння сутності електронного правосуддя в різних трактуваннях: вітчизняне тлумачення, на відміну від закордонного, не підкреслює обов'язковості вираження в електронній формі всіх процесуальних дій, а говорить про подібну можливість тільки для тих процесуальних дій, для яких є відповідна нормативно-правова база. Наразі для всіх процесуальних дій, передбачених вітчизняним законодавством, неможливо підібрати відповідну електронну форму їх вираження, тим не менш, для того щоб говорити про справді електронне правосуддя, слід прагнути саме до такого розуміння електронного правосуддя, як це зараз робиться за кордоном.

Список використаної літератури:

1. Бринцев О.В. «Електронний суд» в Україні. Досвід та перспективи : монографія / О.В. Бринцев. – Х. : Право, 2016. – 72 с.
2. Серенок А.О. Механізми взаємодії органів влади з громадянами в системі електронного уряду : автореф. дис ... канд. наук з держ. управління / А.О. Серенок. – Харків : Б. в., 2011. – 20 с.
3. Юртаев А.Н. Моделирование инновационной деятельности в системе технологий государственного управления : автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.05 / А.Н. Юртаев. – Казань, 2009. – 51 с.
4. Хиетанен А. Электронный суд и электронные правовые коммуникации в Финляндии / А. Хиетанен // Использование новых информационных технологий в арбитражном процессе и при осуществлении нотариальной деятельности : мат-лы междунар. семинара 7-8 сентября 2006 г. г. Екатеринбург. – М., 2007. – С. 37.
5. Чудаева О.П. Применение технических средств в стадии судебного разбирательства для обеспечения своевременного рассмотрения и разрешения гражданских дел / О.П. Чудаева // Законодательство. – 2009. – № 3. – С. 34.
6. United Nations E-Government Survey 2012. Leveraging e-government at a time of financial and economic crisis. United Nations, UN Publishing Section. New York, 2013.
7. Федосеева Н.Н. Электронное правосудие в России и в мире / Н.Н. Федосеева, М.А. Чайковская // Администратор суда. – 2011. – № 3. – С. 2.
8. Черных И.И. Размышления об «электронном правосудии» / И.И. Черных // Судебная реформа и проблемы развития гражданского и арбитражного процессуального законодательства : Материалы междунар. научно-практ. конф. – М. : РАП, – 2012. – С. 130–137.
9. Брановицкий К.Л. Опыт электронного правосудия в ФРГ : достижения и проблемы / К.Л. Брановицкий // Закон. – 2011. – № 2. – С. 57–65.
10. Логінова Н.І. Упровадження електронного правосуддя в систему судочинства / Н.І. Логінова // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Вип. 72. – С. 429–435 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2014_72_64.
11. Ібадов Є.Т., Михайліна Т.В. Електронне правосуддя : перспективи та проблеми впровадження / Є.Т. Ібадов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///D:/Users/Владелец/Documents/Документы_С/Наука/Різне/Суди/Електронний%20суд/Наукові%20праці/3871-7779-1-SM.pdf.
12. Телешина Н.Н. Реализация электронного правосудия в России (на примере Арбитражного суда Владимирской области) / Н.Н. Телешина // Арбитражный и гражданский процесс. – 2014. – № 6. – С. 44.
13. Доржиев Э.П. Применение информационно-коммуникационных технологий в работе помощника судьи арбитражного суда / Э.П. Доржиев // Администратор суда. – 2013. – № 3. – С. 15–18.
14. Романенкова С.В. Понятие электронного правосудия, его генезис и внедрение в правоприменительную практику зарубежных стран / С.В. Романенкова // Арбитражный и гражданский процесс. – 2013. – № 4. – С. 31.
15. Булгакова Е.В. Электронное правосудие / Е.В. Булгакова // Российский судья. – 2013. – № 7. – С. 14.
16. Решетняк В.И. Электронное правосудие в гражданском процессе Сингапура / В.И. Решетняк // Российский юридический журнал. – 2012. – № 2. – С. 75–80.
17. Пономаренко В.А. Новое упрощенное производство: эра электронного правосудия наступила? / В.А. Пономаренко // Арбитражный и гражданский процесс. – 2013. – № 3. – С. 25.

ДОВІДКА ПРО АВТОРА

Коршун Анатолій Олександрович – аспірант Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Korshun Anatolii Oleksandrovych – Postgraduate Student, Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

olga-tregubenko@ukr.net